

Riksgäldskommentar

Artificiell intelligens och finansiella marknader

Andreas Johnson

Artificiell intelligens (AI) har fått stort genomslag i finanssektorn. AI skapar många fördelar för finansiella aktörer. Företag gynnas av ökad effektivitet och bättre beslutsfattande. Regulatoriska myndigheter får tillgång till teknik som underlättar uppdraget att övervaka marknadsutveckling och enskilda aktörers agerande. Samtidigt leder den ökande implementeringen av AI i finanssektorn till att redan existerande risker mot finansiell stabilitet kan förstärkas och nya tillkommer. Man kan argumentera för att det i närtid är AI:s möjlighet att underlätta cyberattacker som är den mest akuta risken. På lite längre sikt kan AI:s påverkan på marknadens funktionssätt utgöra en betydande risk mot finansiell stabilitet.

Inledning

Användningen av AI har redan fått stor påverkan på finanssektorn och utvecklingen väntas fortsätta framöver. En definition av AI med avseende på finanssektorn som föreslås av generativ AI (Copilot Chat) är: "Användning av datadrivna algoritmer som kan analysera stora och komplexa datamängder för att identifiera mönster, generera prognoser och fatta eller stödja beslut i finansiella processer, såsom handel, portföljförvaltning och riskhantering." Definitionen indikerar att användningsområdena är breda och finanssektorns karakteristik med omfattande datamängder, automatiseringsbar verksamhet och ett fokus på kvantifierbara problem gör sektorn speciellt lämpad att implementera AI. AI bidrar med betydande fördelar som ökad produktivitet och stöd vid beslutsfattande och prognoser.

Samtidigt som AI medför tydliga fördelar för användarna påverkar implementeringen även de risker som kan kopplas till finansiella marknader. AI inverkar på marknadernas funktionssätt och ändrar förutsättningarna för de enskilda aktörerna.

Syftet med kommentaren är att belysa hur den ökande implementeringen av AI inom finanssektorn påverkar riskerna mot finansiell stabilitet. AI kan förstärka redan existerande risker och även göra att nya risker uppstår. Samtidigt bedöms AI kunna förbättra de regulatoriska myndigheternas möjligheter till övervakning av finansiella marknader och förmåga att identifiera potentiella risker mot finansiell stabilitet. AI kan även användas för att förbättra bankernas arbete för att minska risker för penningtvätt, bedrägerier och cyberhot. Analysen är relevant för Riksgäldens verksamhet då det finns ett behov av att förstå hur AI kan påverka risker mot den finansiella stabiliteten.

Varför har AI fått så stort genomslag i finanssektorn?

Undersökningar visar att finanssektorn är en av de branscher där implementeringen av AI går snabbast. Teknologi och IT-sektorn har kommit längst, tätt följt av finanssektorn. Inom tillverkningsindustrin går utvecklingen betydligt långsammare och jordbrukssektorn intar en bottenplacering.¹

Flera olika faktorer

Historiskt har ny teknik och nya sätt att processa information tagits i bruk snabbt inom finanssektorn.² Det finns ett antal faktorer som förklarar detta.

Datutung verksamhet

Aktiviteten inom finanssektorn genererar enorma mängder data. Dessa härrör till stor del från en extremt hög transaktionsvolym med många olika finansiella instrument och betalningar men även från interaktioner mellan företag och kunder. Regleringen av finanssektorn samt kraven på rapportering bidrar också till att skapa stora datamängder. Med AI-modeller är det relativt enkelt att samla in och analysera denna data. Samtidigt gör god datatillgång det lättare att "träna" AI-modeller kontinuerligt på nya data vilket gör att modellerna presterar bättre över tid.³

¹ Presenc AI (2026) ger en översikt över hur långt implementeringen av AI har kommit inom olika branscher.

² Aldasoro et al. (2024) belyser hur framsteg inom informationsbehandling har omvandlat finanssektorn.

³ Chen et al. (2025).

Automatiseringsbar verksamhet

Många processer inom finansiell sektor är repetitiva och regelbaserade. Några exempel innefattar compliance-kontroller, olika former av rapportering, kundverifiering, betalningsverifiering och tradingalgoritmer. AI är väl lämpat att automatisera och effektivisera dessa processer och kan därigenom ge ett värdefullt bidrag till finanssektorn.⁴ Empiriska studier indikerar att implementering av AI kan bidra till att höja ett företags produktivitet.⁵

Regulatoriskt tryck, riskhantering

En omfattande reglering av finanssektorn ställer höga krav på övervakning och rapportering. Regelefterlevnad, rapporteringskrav och riskhantering bidrar till den stora mängden data och ökar behovet av avancerad analys. Bristande efterlevnad kan resultera i höga kostnader genom sanktionsavgifter och böter. AI kan bidra till att kraven möts mer effektivt genom automatiserad databehandling och övervakning i realtid.⁶

Kvantifierbara problem och kvantitativ kultur

Inom finansiell sektor är det vanligt med frågeställningar som kan kvantifieras. Dessa inkluderar bland annat prissättning, kreditbedömningar, riskanalys och portföljoptimering. I den stora datamängd som genereras finns dessutom många utfall som kan mätas numeriskt. AI-modeller bygger på matematik och statistik vilket gör dem särskilt effektiva på att hantera problem som uttrycks i siffror och mätbara samband. Även information som ursprungligen förekommer i form av text, bilder eller ljud kan omvandlas till numeriska representationer. Samtidigt kan vissa kvalitativa aspekter vara svårare att fånga fullt ut genom kvantifiering.⁷

Digitaliserad infrastruktur

Finanssektorn genomgick en tidig och snabb digitalisering vilket innebär att IT-infrastruktur har funnits på plats länge. Detta har förenklat implementeringen av AI då det har funnits befintliga system att bygga vidare på. Digitaliseringen resulterade även i stora mängder strukturerad och lagrade data och system som kunde hantera dessa.⁸

Hård konkurrens och stor effekt på ekonomiskt resultat

Finanssektorn präglas inom många områden av ett betydande antal aktörer med liknande produkter och små marginaler (exempelvis sparkonton, betalkonton, betalkort, indexfonder). Mindre förbättringar för en enskild aktör kan därför ge avsevärda konkurrensfördelar vilket skapar en stark drivkraft att implementera AI. Det finns en trend där tidiga användare av AI som fintech-bolag driver på innovationstakten genom att utmana traditionella banker. Dessa kan tvingas

⁴ Finansinspektionen (2024).

⁵ Brynjolfsson et al. (2025).

⁶ Watson-Stracener (2024).

⁷ Choudhari et al. (2025).

⁸ Adrian (2024).

snabba på sin AI-implementering för att inte hamna efter och tappa marknadsandelar.⁹

Användning av AI inom finanssektorn

De olika typer av AI som används inom finanssektorn kan förenklat delas in i tre olika tekniska metoder från enklare till mer avancerade: regelbaserad AI, maskininlärning samt generativ AI. Dessutom finns agentisk AI som är ett sätt att använda AI snarare än en teknisk metod. Slutligen behöver även generell AI (AGI) nämnas. AGI är än så länge ett framtida mål snarare än teknik som finns tillgänglig idag.

Olika sorters AI

Regelbaserad AI¹⁰

Regelbaserad AI är den enklaste formen av AI. Systemet följer fördefinierade regler och gör exakt det som är bestämt i stället för att lära sig från data. Regelbaserad AI blir därmed transparent, förutsägbar och lätt att granska. Nackdelarna är att systemen inte kan hantera oväntade händelser eller utfall och inte heller kan hitta mönster. Regelbaserad AI har använts inom finanssektorn i flera decennier. Arbetsuppgifter som kan lösas med hjälp av denna typ av AI inkluderar bland annat enklare kreditbeslut, riskkontroller och kundservice.

Maskininlärning

Maskininlärning innebär att algoritmer och statistiska modeller gör det möjligt för datorer att lära sig från data och förbättra sin prestation över tid utan att programmeras med exakta regler för varje enskilt fall. Maskininlärningsmodeller definierar mönster i data och använder dessa för att göra förutsägelser eller fatta beslut. Generella exempel på maskininlärningsmodeller är e-postfilter och ansiktsgenkänning.

Maskininlärning började användas inom finanssektorn under 1990-talet. Användningen är nu omfattande med en lång rad tillämpningar. Dessa innefattar bland annat kreditbedömning, bedrägeridetektion, algoritmhandel och automatiserad kundservice.

Djupinlärning är en specifik delmängd av maskininlärning som använder neurala nätverk¹¹. Användningsområdena liknar de för annan maskininlärning men möjliggör mer avancerade analyser.

⁹ Choudhari et al. (2025).

¹⁰ Regelbaserad AI och maskininlärning är exempel på det som brukar benämnas "narrow AI", det vill säga AI som är utvecklat för att utföra en eller några få avgränsade uppgifter.

¹¹ Neurala nätverk är en typ av maskininlärningsmodell inspirerad av hur hjärnans nervceller samverkar.

Generativ AI

Generativ AI avser en kategori av AI-system som baserat på statistiska modeller och maskininlärningstekniker kan skapa nytt innehåll genom att identifiera och reproducera underliggande mönster i stora datamängder. Dessa system kan producera text, bilder, ljud eller andra former av data. ChatGPT är ett exempel på en modell av generativ AI som fått stort genomslag. Generativ AI kan ses som en del av maskininlärning.

Generativ AI är en relativt ny teknik och innan 2020 fanns nästan ingen praktisk användning. Generativ AI är nu utbredd inom finanssektorn och snabbt växande. Användningsområdena är många och innefattar stöd för att skriva rapporter, analysera stora datamängder, kundservice, investeringsstöd och simuleringar.

Large Language Models (LLMs) är en form av generativ AI. LLMs tränas på stora mängder textdata för att förstå och generera språk. Genom att analysera mönster i text lär sig LLMs att förutsäga sannolika sekvenser av ord vilket gör att modellerna kan skriva, sammanfatta, översätta och svara på frågor.

Agentisk AI

Agentisk AI är inte en egen teknik utan ett sätt att använda AI och som byggs med maskininlärning och generativa modeller. Det resulterande AI-systemet kan agera självständigt för att uppnå ett mål, snarare än att bara svara på enskilda instruktioner. Till skillnad från traditionell AI kan agentisk AI planera flera steg framåt och fatta beslut längs vägen. Systemet driver aktivt processen för att det uppsatta målet ska nås.¹²

Användningen inom finanssektorn är i nuläget begränsad och fullt agentiska system är fortfarande relativt ovanliga. Användningsområden inkluderar bland annat optimering av investeringar vid portföljförvaltning, riskhantering och automatiserad handel.

Generell AI (AGI – Artificial General Intelligence)

Generell AI innebär lite förenklat att den artificiella intelligensen kan utföra alla intellektuella uppgifter som en människa kan. AGI har förmåga att förstå, lära sig och tillämpa kunskap inom ett brett spektrum av uppgifter på samma nivå som en människa eller bättre.¹³ I nuläget finns inga modeller med generell AI. AGI är snarare ett mål inom forskningen som ännu inte uppnåtts. Bedömare menar att AGI skulle kunna få dramatiska effekter på en rad områden. Att förutspå hur AGI skulle påverka finanssektorn är i hög grad spekulativt. Möjliga effekter inkluderar högre effektivitet och mer avancerad analys men även minskad transparens, ökad systemrisk och mer komplexa marknadsrörelser.

¹² Microsoft (2026).

¹³ IBM (2026) ger en lättillgänglig beskrivning av generell AI.

Användning av AI i svensk finanssektor

Finansinspektionen genomförde under slutet av 2024 en enkätundersökning med företag under myndighetens tillsyn för att belysa hur finanssektorn använder AI.¹⁴ Enligt enkäten uppgav 84 procent av företagen att deras anställda börjat använda generativ AI i tjänsten medan 22 procent uppgav att det förekom konkret användning av AI-system. Nära hälften av företagen uppgav att det pågår eller planeras för pilotprojekt kopplade till AI. De vanligaste användningsområdena uppgavs vara sökning och sammanfattning av information, processautomatisering, kundinsikter, chattbotar och kundsupport. De största riskerna med AI-användning ansågs vara datakvalitet och dataskydd.

Vilka risker mot finansiell stabilitet kan AI ge upphov till?

Ökad användning av AI kan ge upphov till ett flertal risker mot finansiell stabilitet. För att strukturera genomgången delas riskerna in i några huvudkategorier.

Ökade möjligheter att genomföra cyberattacker

Cyberattacker mot finanssektorn har länge utgjort en risk mot finansiell stabilitet. Riskerna har vuxit i takt med ökad digitalisering och systemisk sammankoppling mellan finansiella aktörer. I det globala finansiella systemet använder många företag och institutioner samma mjukvara och tjänster vilka tillhandahålls av ett begränsat antal leverantörer. Detta skapar en sårbarhet för cyberattacker.

AI kan göra cyberattacker mot finanssektorn mer skalbara, sofistikerade och svårare att upptäcka. Ett konkret exempel som fått mycket uppmärksamhet är Mythos (formellt Claude Mythos Preview). Mythos är en mycket avancerad AI-modell som tagits fram av det amerikanska företaget Anthropic. Mythos kan på egen hand hitta svagheter och luckor i IT-system och analysera hur dessa kan utnyttjas för cyberattacker. Detta kan genomföras på mycket kort tid.

Mythos förstärker redan existerande teknik för cyberattacker och gör det möjligt att snabbt attackera ett stort antal finansiella aktörer samtidigt. Modellens egenskaper pekar på tydligt ökande risker kopplade till mer avancerade former av AI. Även om Mythos i sig inte är avgörande för cybersäkerhet kommer liknande AI-modeller att bli mer kraftfulla framöver.¹⁵ Det är även sannolikt att tekniken kommer att spridas mer allmänt.

¹⁴ Finansinspektionen (2024).

¹⁵ Bergström och Zeigenbein (2026).

Oron kring ökade cyberattacker drivet av alltmer avancerad AI har en koppling till frågeställningen om asymmetrin mellan legitima och ”illegala” aktörers förmågor.¹⁶ När AI blir kraftfullare uppstår en obalans i kapacitet och incitament. AI riskerar att ge oproportionerligt stora fördelar till en angripare som bara behöver hitta en fungerande angreppsväg medan försvararen måste stoppa ett stort antal möjliga angrepp. AI kan göra att kostnaden för att genomföra cyberattacker sjunker snabbare än kostnaden för att försvara sig. På längre sikt är det en öppen fråga om AI-modellerna kommer att gynna angripare eller försvarare mest.¹⁷

Det viktigaste regelverket för att säkerställa att aktörer på den svenska finansmarknaden har ett starkt skydd mot cyberattacker är EU-förordningen DORA (Digital Operational Resilience Act).¹⁸ Förordningen omfattar i princip hela finanssektorn och ställer krav på att aktörerna ska hantera cyberrisker, rapportera incidenter och testa sin motståndskraft för att förhindra cyberattacker. Finansinspektionen är ansvarig för att DORA efterlevs.

Sammantaget bedöms AI få betydande implikationer för finansiell stabilitet. IMF menar att den snabba utvecklingen inom AI som Mythos är ett exempel på gör att AI-driven cyberrisk bör ses som en systemrisk och en kärnfråga för finansiell stabilitet.¹⁹

Påverkan på finansiella marknaders funktionssätt

AI-användning ger upphov till ett flertal effekter som påverkar finansiella marknader. Black box-problematik syftar på att en AI-modell fattar beslut på ett sätt som är svårt eller omöjligt att förstå och förklara för människor. Det är oklart vilka faktorer som ligger bakom ett beslut och resultaten är svåra att förklara i efterhand. Det kan resultera i att prisrörelser blir mer svårtolkade. När AI-modeller blir alltmer avancerade riskerar black box-problematiken att förvärras. ”Asymmetrisk förståelse” (*asymmetric understanding*) är ett begrepp som nyligen introducerats och som kan användas för att strukturera diskussionen kring AI:s påverkan på finansiella marknaders funktionssätt.²⁰ När AI-modellerna blir mer avancerade skapas en asymmetri där AI kan förstå mänskligt tänkande och förutse mänskligt agerande men där människor inte kan översätta en AI-modells beslutsregel till ett koncept som är begripligt för människor. Lite förenklat får avancerade AI-modeller därför ett övertag över mänskliga aktörer som agerar på samma marknad. Asymmetrisk förståelse riskerar därmed att få långtgående konsekvenser för finansiella marknaders funktionssätt även om det kan finnas vissa möjligheter att motverka detta.²¹ AI-användning kommer att öka mängden

¹⁶ Lohn (2025).

¹⁷ Bergström och Ziegenbein (2026).

¹⁸ DORA-förordningen finns tillgänglig i Europaparlamentet (2022).

¹⁹ Adrian et al. (2026).

²⁰ Begreppet presenteras i Brunnermeier (2026). Asymmetrisk förståelse liknar begreppet asymmetrisk information som introducerades i Akerlof (1970).

²¹ Brunnermeier (2026) menar att problemet med asymmetrisk förståelse kan motverkas genom segmenterade marknader där AI-dominerad handel separeras från mindre avancerad handel.

tillgänglig information betydligt men samtidigt kommer det bli svårare att tolka marknadssignaler och priser på finansiella instrument. En konsekvens kan bli sämre fungerande marknader med högre volatilitet och lägre likviditet.

Herding (flockbeteende) är ett etablerat begrepp som beskriver agerande på finansiella marknader. Det innebär att investerare fattar beslut genom att följa andra aktörers agerande snarare än att agera självständigt baserat på egen information eller analys. Resultatet blir att många köper eller säljer samma finansiella instrument samtidigt vilket förstärker prISRörelser och marknadsvolatilitet och kan förvärra likviditetsrisk. I vissa lägen kan herding orsaka finansiell instabilitet, särskilt vid stressade marknadsförhållanden.²² Flockbeteende förekommer redan idag men AI riskerar att göra att fenomenet ökar. Om flera finansiella aktörer baserar sitt marknadsagerande på liknande AI-modeller som baseras på samma data, antaganden och signaler kan det leda till herding. Ett annat problem är att AI-modeller kan innehålla dolda fel vilket kan leda till att risk underskattas och att kapital allokteras felaktigt.

AI kan också användas för att manipulera finansiella marknader. Exempelvis kan AI-system genom så kallad "spoofing" snabbt lägga stora köp- eller säljordrar utan avsikt att genomföra dom och därigenom påverka prissättningen.²³ Ett annat exempel är att generativ AI kan användas för att skapa falsk information eller manipulera nyhetsflöden.

Ökat beroende av tredje part och marknadskoncentration

Ett fåtal stora teknikleverantörer står för en stor del av AI-lösningar och digital infrastruktur. Finansiella aktörer kan därmed bli beroende av enskilda tredjepartsleverantörer (molntjänster, AI-plattformar). Om ett fåtal leverantörer står för huvuddelen av den digitala infrastrukturen blir det finansiella systemet sårbart för störningar i dessa leverantörers tjänster. Marknadskoncentration kan dessutom göra att många aktörer använder likartade AI-modeller vilket i sin tur kan orsaka ett synkroniserat beteende som förstärker prISRörelser och volatilitet som beskrivits ovan.

Finansiering av AI-investeringar

Denna risk är inte direkt kopplad till AI som teknik utan till de finansiella implikationerna av stora investeringar i AI-relaterad infrastruktur. Den ökande användningen av AI har skapat ett omfattande behov av digital infrastruktur (datacenter, hårdvarutillverkning). Under 2025 uppskattades investeringarna till omkring 318 miljarder dollar.²⁴ Beloppen är så stora att företag i många fall inte kan klara av att finansiera sina AI-investeringar enbart genom det egna kassaflödet. Företagen behöver tillföra externt kapital och ökar därmed sin

²² Banerjee (1992).

²³ CFTC (2013).

²⁴ IDC (2026).

skuldsättning.²⁵ Privata krediter spelar nu en betydande roll för finansieringen av AI-investeringar. Denna typ av utlåning karakteriseras av bristande transparens och är mindre reglerad än utlåning genom vanliga banklån vilket gör det svårare att övervaka systemrisk. ²⁶ Den snabba kapitaltillförseln till en koncentrerad sektor kan dessutom leda till övervärderingar och bubbelrisker. Exempelvis menar ECB att värderingarna på den amerikanska aktiemarknaden, särskilt inom AI- och teknik, nu ligger nära de nivåer som observerades under IT-boomen kring år 2000 och baseras på mycket optimistiska framtidsutsikter.²⁷ Många AI-projekt finansieras med lån och riskkapital vilket kan skapa kreditrisker om avkastningen uteblir.²⁸ Sammantaget har finansieringen av AI-investeringar aktualiserat frågor kring kreditstandarder, riskkoncentration och potentiella konsekvenser för den finansiella stabiliteten.

Skillnader i AI-kapacitet kan resultera i geoeconomiska risker

AI ses allt oftare som en strategisk teknologi. Ett land som ökar sin AI-kapacitet ökar även sitt teknologiska och ekonomiska inflytande. Om ett land uppnår ett försprång inom AI kan det leda till asymmetrier och växande geoeconomiska risker²⁹. USA bedöms ha en högre AI-förmåga jämfört med Europa och Kina.³⁰ Det finns flera förklaringar till försprånget såsom bättre tillgång till riskkapital, dominerande teknikjättar och hög tillgång till datorkraft och halvledare. En annan viktig förklaring till kapacitetsskillnaderna mellan USA och Europa är betydande skillnader i hur regleringen av AI hanterats. Europa (EU) har lagt ett tydligt fokus på reglering, personlig integritet och riskhantering medan USA använder sig av en mer marknadsdriven strategi.³¹

Europas eftersläpning inom AI kan leda till svagare produktivitetsutveckling och innovationsförmåga, ökat teknologiskt beroende av amerikanska teknikföretag och minskat handlingsutrymme. Dessa geoeconomiska risker kan i sin tur påverka finansiell stabilitet. Lägre europeisk produktivitetstillväxt kan resultera i kapitalflöden från Europa till USA vilket kan försvaga aktiemarknader och valutor. Beroende av amerikansk teknologi kan resultera i koncentrationsrisker och öka riskerna kopplade till cyberattacker, operativa störningar och mer volatila finansiella marknader som beskrivits ovan.

²⁵ Aldasoro et al. (2026).

²⁶ Privata krediter är utlåning till företag som inte går genom banksystemet. Bäckman och Johnson (2026) belyser hur denna typ av utlåning kan utgöra en risk mot finansiell stabilitet.

²⁷ Andersson et. al. (2026).

²⁸ Arnold (2026).

²⁹ Geoekonomi belyser hur en stat kan försöka påverka en annan stats beteende genom att använda, eller hota att använda, ekonomiska åtgärder. Johnson (2024) beskriver begreppet geoekonomi och ger exempel på dess användning.

³⁰ Haag (2026).

³¹ Collao (2024).

Sammantaget kan man argumentera för att ökade möjligheter till cyberattacker är den mest akuta risk mot finansiell stabilitet som AI ger upphov till. Utvecklingen går snabbt och illegala aktörer har i nuläget ett försprång gentemot legitima aktörer. Även finansieringen av AI-investeringar ger redan nu upphov till risker mot finansiell stabilitet.

Kan AI stärka finansiell stabilitet?

Det finns även exempel på hur ökad användning av AI på finansiella marknader kan bidra till att stärka finansiell stabilitet.

Regulatoriska myndigheters övervakningsförmåga kan förbättras

Regulatoriska myndigheter (centralbanker, Finansinspektionen, EBA, SEC etc.) kan med hjälp av AI förbättra möjligheterna att övervaka marknader och identifiera potentiella risker mot finansiell stabilitet.³² De stora mängder data som myndigheterna hanterar gör att AI blir en betydande tillgång för att upptäcka anomalier och tecken på stress. AI:s förmåga att hantera stora datamängder bidrar till bättre riskanalys och möjliggör tidigare identifiering av bubblor eller stress. AI har förmåga att upptäcka mer komplexa samband samtidigt som analysen av transaktioner kan ske i realtid i stället för i efterhand. AI kan också förbättra stresstester och riskmodeller.

Samtidigt finns begränsningar. AI är beroende av kvaliteten på data. Bristfälliga data riskerar leda till felaktiga slutsatser. Modellernas resultat kan också vara svåra att tolka och om likartade AI-modeller används av flera aktörer kan det leda till procykliska effekter.

Sammantaget kan man argumentera för att AI kan ge ett betydande bidrag till övervakningen på mikronivå. På makronivå är dock AI svårare att använda. Att använda AI som stöd i makrotillsynspolitiken, till exempel beslut om bolånetak och amorteringskrav, möter flera svårigheter. En av de mest centrala handlar om datatillgång. Finanskriser och perioder av extrem finansiell stress är sällsynta händelser som typiskt förekommer med betydande tidsintervall. Detta gör att AI-modeller har en begränsad mängd observationsdata att utgå från. Kriser tenderar dessutom att överraska och präglas ofta av unika förlopp. Efter en finansiell kris genomförs vanligtvis regleringsförändringar som minskar sannolikheten för att en liknande kris inträffar igen. Sammantaget försvårar dessa faktorer för AI-modeller att dra slutsatser baserade på historiska data.³³

³² BIS (2025) beskriver hur centralbanker och andra regulatoriska myndigheter använder AI för att identifiera risker mot finansiell stabilitet.

³³ Danielsson et al. (2022).

Banker kan göra bättre kreditbedömningar

Genom att använda AI för att analysera större och mer komplexa datamängder kan banker göra potentiellt mer träffsäkra bedömningar av låntagares återbetalningsförmåga. Detta kan bidra till färre kreditförluster och mer hållbar utlåning. Exempelvis uppvisar maskininlärningsmodeller större träffsäkerhet än traditionella modeller vid kreditriskbedömning.³⁴ AI kan också tidigare identifiera försämrade riskprofiler och därmed dämpa uppbyggnaden av sårbarheter i systemet även om utfallet i stor utsträckning beror på kvaliteten på data och AI-modellernas utformning.³⁵

Förbättrad regelefterlevnad

Användning av AI kan förbättra finansiella aktörers regelefterlevnad (compliance). AI kan användas för att automatisera aktörers övervakning av egna transaktioner, upptäcka misstänkta mönster i realtid och identifiera avvikelser. AI kan dessutom tolka regelverk och lagstiftning vilket ökar effektiviteten och minskar risken för överträdelser. Även här finns dock begränsningar. AI-beslut kan vara svåra att förklara och motivera inför tillsynsmyndigheter. Bristfälliga data kan leda till felaktiga slutsatser.

Lägre inträdesbarriärer till marknader med begränsad likviditet

Låg likviditet på en finansiell marknad kan utgöra en inträdesbarriär för nya aktörer genom förhöjd risk och höga transaktionskostnader. Effekten kan vara självförstärkande och försvaga marknadens funktionssätt. Användning av AI kan bidra till att förbättra likviditeten. Algoritmisk handel innebär snabbare handel och kan förbättra prissättning och matchning mellan köpare och säljare. Detta kan hjälpa mindre aktörer att handla mer effektivt. Det kan även leda till fler aktörer på marknaden vilket i sin tur bidrar till en djupare likviditet.³⁶

Avslutande kommentar

Implementeringen av AI går nu snabbt, inte minst i finanssektorn där användningen redan är utbredd. AI bidrar med många fördelar, både för kommersiella aktörer och regulatoriska myndigheter. Samtidigt ger som denna kommentar beskriver AI även upphov till nya risker mot finansiell stabilitet (finansiella marknaders funktionssätt och finansiering av AI-investeringar) och förstärker redan existerande risker (cyberattacker, tredjepartsberoende).

Den snabba utvecklingen gör det svårt och spekulativt att rangordna de olika risker AI ger upphov till för finanssektorn. Man kan dock argumentera för att det i närtid

³⁴ Noriega et al. (2023).

³⁵ ECB (2025).

³⁶ IMF (2024).

är AI:s möjlighet att underlätta cyberattacker som är den mest akuta risken. Cyberattacker har länge utgjort en risk mot finansiell stabilitet. Nya, avancerade AI-modeller gör det dock möjligt att angripa ett stort antal finansiella aktörer samtidigt. Samtidigt är det en öppen fråga om AI-modellerna i slutänden kommer att gynna angripare eller försvarare mest.

På lite längre sikt kan AI:s påverkan på finansiella marknaders funktionssätt utgöra en betydande risk mot finansiell stabilitet. En konsekvens av alltmer avancerade AI-modeller är att AI kan begripa mänskligt tänkande och förutspå agerande medan människor i sin tur inte kan förstå vad som ligger bakom en AI-modells agerande. AI får därför ett övertag över mänskliga aktörer som agerar på samma marknad. Resultatet riskerar att bli ökad volatilitet och lägre likviditet.

Referenser

Adrian, T. (2024). "Artificial Intelligence and its Impact on Financial Markets and Financial Stability", Speech, Bund Summit 2024 "Navigating a Changing World", IMF. <https://www.imf.org/en/news/articles/2024/09/06/sp090624-artificial-intelligence-and-its-impact-on-financial-markets-and-financial-stability>, Hämtad 2026-08-20.

Adrian, T., Gaidosch, T., Ravikumar, R. (2026). "Financial Stability Risks Mount as Artificial Intelligence Fuels Cyberattacks", <https://www.imf.org/en/blogs/articles/2026/05/07/financial-stability-risks-mount-as-artificial-intelligence-fuels-cyberattacks>, Hämtad 2026-06-07.

Akerlof, G.A. (1970). "The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism", *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 84, no. 3, pp. 488-500.

Aldasoro, I., Doerr, S. and Rees, D. (2026). "Financing the AI Boom: From Cash Flows to Debt", BIS Bulletin No 120, 7 January 2026, Bank for International Settlements.

Aldasoro, I., Gambacorta, L., Korinek, A., Shreeti, V. and Stein, M. (2024). "Intelligent Financial System: How AI is Transforming Finance", BIS Working Papers No 1194, June 2024, Bank for International Settlements.

Andersson, M., Breckenfelder, J., Corradin, S. Nikolov, K., Viola, M.A. (2026). "The AI Boom: Rational Enthusiasm or the Next Dot-com Bubble?", The ECB Blog, 17 August 2026, <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2026/html/ecb.blog20260817~754a8a4418.en.html>, Hämtad 2026-09-04.

Arnold, M. (2026). "ECB Says Private-credit Fuelled AI Boom Poses Risk to Financial System", Financial Times, May 26, 2026, <https://www.ft.com/content/7ecdff9f-4f3a-40dd-b984-9860097dd083?syn-25a6b1a6=1>, Hämtad 2026-06-08.

Banerjee, A. (1992). "A Simple Model of Herd Behavior", *Quarterly Journal of Economics*, vol. 107, no. 3, Aug. 1992, pp. 797-817.

BIS (2025). "The Use of Artificial Intelligence for Policy purposes", October 2025, Bank for International Settlements.

Bergström, V. och Ziegenbein, J. (2026). "Mythos – Är Ryktena om Cybersäkerhetens Död Överdrivna?", FOI memo 9314, FOI.

Brunnermeier, M.K. (2026). "Artificial Intelligence and the Brave New World in Finance", paper prepared for the Jackson Hole Economic Policy Symposium, August 27-29, 2026.

Brynjolfsson, E., Li, D., and Raymond, L. (2025). "Generative AI at Work", *The Quarterly Journal of Economics*, pp. 889-942.

Bäckman, T. och Johnson, A. (2026). "Utlåning utanför banksektorn – risker med en växande marknad", Riksgäldskommentar Nr 1 2026, 25 februari, Riksgälden.

CFTC (2013). "Interpretive Guidance and Policy Statement on Disruptive Practices", Commodity Futures Trading Commission.

Chen, B., Guo, D., Xia, J., and Zhang, Z. (2025). "The Transformative Role of Artificial Intelligence and Big Data in Banking", working paper, July 28 2025, Central University of Finance and Economics.

Choudhari et al. (2025). "Applied Artificial Intelligence in Banking and Finance: Transforming Efficiency, Risk Management, and Customer Experience", *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*.

Collao, V. (2024). "Navigating the Transatlantic AI Landscape: The EU Artificial Intelligence Act and its Ripple Effect on the US." *MediaLaws*, 1/2024.

Danielsson, J., Macrae, R., and Uthemann, A. (2022). "Artificial Intelligence and Systemic Risk", *Journal of Banking and Finance*, 140.

ECB (2025). "AI's Impact on Banking: Use Cases for Credit Scoring and Fraud Detection", Supervision newsletter, 20 November 2025, https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/supervisory-newsletters/newsletter/2025/html/ssm.nl251120_1.en.html, Hämtad 2026-06-09.

Europaparlamentet (2022). "Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554", *Europeiska unionens officiella tidning*, 27 december 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2554>, Hämtad 2026-09-04.

Finansinspektionen (2024). "AI-användningen i den svenska finanssektorn", Dnr 24-18158, FI.

Haag, A. (2025). "The State of AI Competition in Advanced Economies," FEDS Notes. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, October 06, 2025. <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/the-state-of-ai-competition-in-advanced-economies-20251006.html>, Hämtad 2026-08-21.

IBM (2026). "What is Artificial General Intelligence (AGI)?", <https://www.ibm.com/think/topics/artificial-general-intelligence>, Hämtad 2026-06-09.

IDC (2026). "AI Infrastructure Spending Caps Historic Year at \$90 Billion in Q4 2025", International Data Corporation, <https://www.idc.com/resource-center/blog/ai-infrastructure-spending-caps-historic-year-at-90-billion-in-q4-2025-2029-spending-to-eclipse-1-trillion/>, Hämtad 2026-06-08.

IMF (2024). "Advances in Artificial Intelligence: Implications for Financial Market Activities", Chapter 3, Global Financial Stability Report, International Monetary Fund.

Johnson, A. (2024). "Geoekonomi och geoekonomiskt agerande", Riksgäldskommentar Nr 2 2024, 23 maj, Riksgälden.

Lohn, A.J. (2025). "The Impact of AI on the Cyber Offense-Defense Balance and the Character of Cyber Conflict", Cornell University.

Microsoft (2026). "What is Agentic AI?", <https://www.microsoft.com/en-us/software-development-companies/resources/articles/what-is-agentic-ai>, Hämtad 2026-06-08.

Noriega, J.P., Rivera, L.A., and Herrera, J.A. (2023). "Machine Learning for Credit Risk Prediction: A Systematic Literature Review", *Data*, 2023, 8, 169.

Presenc AI. (2026). "AI Adoption Statistics by Industry 2026", <https://presenc.ai/research/ai-adoption-by-industry>, Hämtad 2026-06-03.

Watson-Stracener, L. (2024). "Banks See Benefits of AI in Regulatory Compliance", GrantThornton, October 14, 2024, <https://www.grantthornton.com/insights/articles/banking/2024/banks-see-benefits-of-ai-in-regulatory-compliance>, Hämtad 2026-06-10.

Riksgälden arbetar för att statens finanser hanteras effektivt och att det finansiella systemet är stabilt.

Riksgälden spelar därmed en viktig roll både på finansmarknaden och i samhällsekonomin.

Besöksadress: Olof Palmes gata 17 | Postadress: 103 74 Stockholm | Telefon: 08 613 45 00

E-post: riksgalden@riksgalden.se | Webb: riksgalden.se